

VRABEC NEMŮŽE LÉTAT S ORLY

S Ivanem Bařkou o trapnostech z říše ptáků, o kořenových příčinách zla i o tom, že za chyby se platí. A také o deindustrializaci Evropy, nepragmatickém Āesku a zhoubnosti moderního socialismu.

✉ Petr Karban 📷 Xxxxx Xxxxxxxxxxxxxx

Už nějaký čas se mluví o novém geopolitickém, a hlavně ekonomickém rozdělení karet, kdy role Evropy, Ameriky a Asie, ta polarita trhu, se zásadně mění. Jak se mění Evropa a s ní i Āesko?

Leniví, hloupne a ani se tomu nebrání, jak napsal šéf Volkswagenu. To bych podepsal. Dlouhodobě zastávám názor, že to, jak rozvíjíme Āeskou a evropskou ekonomiku, není správná cesta. Ano, i v Āesku je pár firem, které skutečně ve světovém měřítku něco dokázaly, ale že by nějakým zásadnějším způsobem ovlivňovaly a určovaly Āeskou ekonomiku, to ani náhodou. Bohužel jsme se dopustili v minulosti řady chyb. A to nekritizuji začátek, protože myslím, že bylo nutné, aby sem přišli zahraniční investoři. Ale už asi nebylo nutné, abychom se třicet let orientovali na subdodávky. Což je, ať se to někomu líbí, nebo ne, většinový charakter Āeské ekonomiky.

Ale bylo by spravedlivé říct, že problémy nemá jen Āesko, byt u nás jsou možná viditelnější...

Souhlasím. Opravdu se domnívám, že končí jedna éra. Nedávno jsem zachytil zprávu, že studenti demonstrují proti kapitalismu. To je ale neuvěřitelné, k jak zásadnímu nepochopení tu dochází. Protože to, proti čemu oni oprávněně protestují, nemá s kapitalismem nic společného, my žijeme v éře plánovaného hospodářství, tvrdého socialismu. Pokud vlády a úředníci rozhodují o tom, co se má podporovat, kam se má investovat, co jsou prioritní oblasti... dotace, přerozdělování a kapitalismus, to přece nejde dohromady. Je až ironií, že ti studenti jsou uĀeni profesory, kteří patrně nedokáží popsat rozdíl mezi kapitalismem a socialismem. Jejich nepochopení je tedy naše chyba.

Ten socialismus souĀasný establishment asi nestráví...

Ale já to tak opravdu vidím. Já jsem ho zažil. A jestli tehdy soudruzi měli cíl dohnat a předehnat Západ, jaký cíl má Evropa? Vždyt snaha dohnat USA stála přímo u zrodu Evropské unie. Bohužel, tvrdá čísla mluví o tom, že se Spojeným státem stále úspěšně vzdalujeme. Jako kdysi země RVHP. Výsledkem je, že v celé Evropě skupina nikým nezvolených osob bez jakékoliv odpovědnosti přijímá stále více zákonů, stále více reguluje, stále více přerozděluje a stále více určuje, co je správné a co ne. A to bohužel nejen v ekonomice.

IVAN BAŘKA

ĀESKÝ PODNIKATEL, GENERÁLNÍ ŘEDITEL A JEDINÝ AKCIONÁŘ BŘECLAVSKÉ SPOLEĀNOSTI FOSFA. VYSTUDOVAL ZAHRANIĀNÍ OBCHOD NA VYSOKÉ ŠKOLE EKONOMICKÉ V PRAZE. PO ROCE 1989 ZAĀAL PODNIKAT, V ROCE 2002 PŘEVZAL SILNĚ PŘEDLUŽENOU BŘECLAVSKOU CHEMIĀKU, KTERĚ HROZIL BANKROT, A S VIZÍ VYBUDOVAT SVĚTOVĚ ÚSPĚŠNÝ PODNIK JI ZAĀAL TRANSFORMOVAT DO MODERNÍ PODOBY SOUĀASNÉ VÝROBNĚ INOVATIVNÍ SPOLEĀNOSTI SE ŠIROKÝM ZÁBĚREM.

JE OBDIVOVATELEM BAŘOVSKÝCH PODNIKATELSKÝCH PRINCIPŮ A IDEJÍ, KTERĚ UPLATŇUJE V PRAXI. JEHO NÁZORY FORMOVALI A DODNES FORMUJÍ TAKÉ ZAKLADATEL KAIZEN INSTITUTU MASAĀKI IMAI A ĀESKO-AMERICKÝ EKONOM MILAN ZELENÝ, KTERĀÍ PATŘÍ K JEHO MENTORŮM A OSOBNÍM PŘÁTELŮM.

IVAN BAŘKA A FOSFA SE V ŠIRŠÍM KONTEXTU VĚNUJÍ PODPOŘE SPORTU A VZDĚLÁVÁNÍ, PŘEDEVŠÍM V BŘECLAVSKÉM REGIONU.

Vy jste odpůrcem Evropské unie?

Já jsem vždycky byl velkým zastáncem Evropského hospodářského společenství. Ale upřímně, stejně bezobsažné projevy, jaké slyším dnes z Bruselu, jsem slyšel v osmdesátých letech. Takže paralela, že soudruhy z Východu nahradili soudruzi ze Západu, mi nepřijde úplně mimo. A kdybych měl být úplně upřímný, obávám se, že ono je to ještě horší než socialismus. Evropa je ve světě známá svými bombastickými prohlášeními. Těmi to ale končí, skoro nikdo ve světě nás již nebere vážně. S kým se setkávají nejvyšší představitelé Evropské unie? Přijímají je hlavy států? Minimálně...

Dnes se hodně skloňuje slovo bezpečnost – potravinová, energetická... Máte vysvětlení, proč si Evropa vybuodovala tak těžkou závislost?

Jediné vysvětlení je, že se rozhodla deindustrializaci spáchat sebevraždu. S vidinou krátkodobých zisků jsme přesunuli velkou část výroby do levné Asie, kam jsme vyvezli i to, co se nám zdálo špinavé, nevoňavé, nehezké... aby naše zahrádka byla hezká, naházeli jsme odpadky a nepořádek k sousedům. A teď se divíme, že Asie je lepší? Vždyť jsme je to naučili. V Asii se staví mosty, které

Evropa ani Amerika postavit nedokáže. V čínských továrnách je skutečná robotizace, ne v evropských. Tam jsou hesla. Mimochodem Čína v roce 2022 dosáhla více než 50% podílu v počtu všech ve světě instalovaných industriálních robotů. Japonsko a Korea jsou světovými leadery v přepočtu instalovaných robotů na pracovníka. USA se propadají do druhé ligy a Německo snad jako jediná země v Evropě stojí za řeč, ale stává se bezvýznamným hráčem. Takže obří německá automobilka kupuje podíl v čínské firmě, aby se dostala k technologiím elektromobility, které Evropa není schopna vyvinout. A ještě ke všemu jsme pokrytci, když říkáme, že nekupujeme čínské zboží, protože jsme za lidská práva, a tak kupujeme vietnamské, jehož původ je ovšem ten, že ve Vietnamu zkomplektují čínské subdodávky. To ale asi není to hlavní téma.

Hlavní téma je podle vás jaké?

Že jsme tohle století jako Evropa už ztratili. Protože ten proces deindustrializace je podle mě nevratný. Nebo lépe, je vratný v opravdu dlouhém horizontu. Byrokracie, přerozdělování, honba za čtyřdenním pracovním týdnem, a dokonce sliby, že v budoucnu nebudeme muset pracovat vůbec, to k lepším zítřkům nepovede. Já jsem opravdu podobně jako Ford a Baťa přesvědčen, že ekonomiku tvoří práce. Práce je hodnota která nás posunuje k lepšímu, práce dává životu smysl. Neříkám, že jenom práce, ale budu tvrdit, že dobrý pianista nebo fotbalista se nestane nejlepším tím, že nebude hrát. Stejně tak chirurg dojde mistrovství jen díky stovkám a tisícům operací. Čili nevím, kde bereme to přesvědčení, že nebudeme pracovat, ale budeme se mít lépe. Bohatství mohou tvořit levné zdroje. Ty nemáme. Pak už zbývá jenom práce, ale ta chytrá, znalá, efektivní a tudíž neotrocká. Že to jde, dokazuje příklad Švýcarska.

DIVÍME SE, ŽE ASIE JE LEPŠÍ? VŽDYŤ JSME JE TO NAUČILI. V ASI SE STAVÍ MOSTY, KTERÉ EVROPA ANI AMERIKA POSTAVIT NEDOKÁŽE. V ČÍNSKÝCH TOVÁRNÁCH JE SKUTEČNÁ ROBOTIZACE, DIGITALIZACE, VŠE BĚŽÍ NA 5G.

FOSFA

FOSFA JE INOVATIVNÍ LIFE SCIENCE SPOLEČNOST, KTERÁ BYLA ZALOŽENA V ROCE 1884. CELÁ SKUPINA JE NEJVĚTŠÍM ZPRACOVATELEM ŽLUTÉHO FOSFORU V EVROPĚ A JEDNÍM Z NEJVÝZNAMNĚJŠÍCH SVĚTOVÝCH VÝROBCŮ, KTEŘÍ NA BÁZI FOSFORU VYRÁBĚJÍ ESENCIÁLNÍ PŘÍSADE A FUNKČNÍ SMĚSI PRO POTRAVINÁŘSKÉ, FARMACEUTICKÉ A JINÉ SOFISTIKOVANÉ PRŮMYSLOVÉ APLIKACE. FOSFA TAKÉ VYVÍJÍ A VYRÁBÍ FEELECO, VÝJIMEČNÉ PŘÍRODNÍ PRODUKTY PRO PÉČI O ZDRAVÍ, RODINU A DOMÁCNOST.

Když jsme u těch zdrojů, v současnosti nás dusí problém jménem energie. Možná máme pocit, že je to problém výhradně český, ale nedávná rozhodnutí německého soudu ukazují, že je to problém široce evropský...

Evropská unie dělá chyby a za chyby se vždy platí. Svět to vnímá a snižuje svoje zásoby eura v devizových rezervách. Přitom dříve to byla měna s ambicemi, měla svou hodnotu. To jen svět skrz měnu deklaruje, jak moc evropskému projektu věří, či nevěří. Jak Evropu bere, či nebere vážně.

On projekt evropské integrace má mnoho otazníků. Jednotný hospodářský prostor je jedna věc, ale jednotná nadnárodní politika států, co po tisíciletí budují svou národní identitu, to je asi velké sousto. Není to přece situace srovnatelná s USA. Tím spíše, že kupříkladu malé Česko nedokáže podporovat své zájmy tak jako silné Německo.

Škoda, že nedokážeme bohatství Evropy vidět právě v různosti našich zemí a kultur. My bychom všichni chtěli být orly, ale tak to nemůže fungovat. Jsou orlové a jsou vrabci. Ti i ti mají ve světě své místo. Ale vypadá přece legračně, ne-li trapně, když si vrabec myslí, že je orel a snaží se s orly létat. Asi je to tvrdé, ale platí to pro Evropu i pro Českou republiku. Nemějme dojem, že všechno, co se tady děje, je světového významu. Není. Vrabec opravdu nemůže létat s orly.

Německo by orlem být mohlo...

Jenže to taky, zdá se, odepsalo samo sebe. A strhlo s tím i ostatní. To je znovu důkaz novodobého ismu – současná zelená politika a víra v obnovitelné zdroje, to je novo-

FEELECO

PRODUKTY JSOU VYVÍJENY V SOULADU S PŘÍRODOU, PRO NAŠE DĚTI A ZDRAVÝ DOMOV. SORTIMENT V NĚKOLIKA ŘADÁCH TVOŘÍ PROSTŘEDKY PRO PRÁNÍ PRÁDLA, ÚKLID DOMÁCNOSTI, MYTÍ NÁDOBÍ, PÉČI O TĚLO A HYPOALERGENNÍ KOSMETIKA PRO DĚTI A KOJENCE. PRODUKTY ŘADY BABY JSOU VHODNÉ PRO DĚTI OD PRVNÍHO DNE ŽIVOTA, NEOBSAHUJÍ PARFÉMY, KONZERVANTY ANI ALERGENY, A JSOU TEDY VHODNÉ I PRO ALERGIKY A OSOBY S CITLIVOU POKOŽKOU. FEELECO PRODUKTY NEOBSAHUJÍ NEBEZPEČNÉ KONZERVANTY MIT, JSOU BIOLOGICKY ODBOURATELNÉ, NEJSOU TESTOVANÉ NA ZVÍŘATECH A JSOU VHODNÉ PRO ČISTIČKY ODPADNÍCH VOD. KVALITU FEELECO PRODUKTŮ GARANTUJE PRESTIŽNÍ CERTIFIKACE EU ECOLABEL, KTEROU ZNAČKA FEELECO ZÍSKALA JAKO PRVNÍ V ČR JIŽ V LETECH 2010–2013. PRODUKTY ZNAČKY FEELECO LZE KOUPIIT NA E-SHOPU WWW.FEELECO.COM, V PRODEJNÁCH DM DROGERIE, ROSSMANN, TETA, DATART A NA E-SHOPECH ROHLIK.CZ, KOSIK.CZ, DATART.CZ, DRMAX.CZ, PILULKA.CZ A LEKARNA.CZ.

PRÁCE JE HODNOTA, KTERÁ NÁS POSUNUJE K LEPŠÍMU A DÁVÁ ŽIVOTU SMYSL. NEŘÍKÁM, ŽE JENOM PRÁCE, ALE BUDU TVRDIT, ŽE DOBRÝ PIANISTA NEBO FOTBALISTA SE NESTANE NEJLEPŠÍM TÍM, ŽE NEBUDE HRÁT.

dobé někdejší sovětské Poručíme větru dešti. Aby bylo jasno, já vůbec nejsem proti udržitelnosti. Jen mi přijde nesmysl vyhazovat stará kamna, když je mráz a já nemám nová, a dokonce ani nevím, kde a kdy koupím nová. Musím mít cíl a přechodové období, abych ho dosáhl. Může se také ukázat, že jsem se mýlil nebo jen zatím nemám dostatečné znalosti. Nemohu vše vsadit jen na jednu kartu. Německo se z exportéra energie stalo čistým importérem. Ale zaplatí to země, jako je Česko, což znamená firmy a daňový poplatníci. Právě ti v konečném důsledku sanují silnou německou ekonomiku. To je ale přirozený zákon silnějšího. Když silný udělá chybu, vždycky ji zaplatí ti slabší. Rich Man's War, Poor Man's Blood. To je o důvod víc chovat se pragmaticky a především zodpovědně. Ideály jsou skvělá věc, určitě musíme ctít i určité hodnoty, ale být zodpovědný a pragmatický není nic špatného.

Nenabízíte zárnou perspektivu. Orlem nejsme a nebudeme, jsme odsouzeni krvácet...

Ano, bohužel nemám žádné skvělé řešení. Ačkoliv sám jsem veskrze pozitivní člověk. Snad lze pozitivitu vidět v tom, že sice spějeme k zániku jako všechny vyspělé civilizace, které se nakonec zbláznily, ale každý zánik je zrodem něčeho nového. A to je ohromná příležitost.

To bychom se ale měli velmi poučit z vlastních chyb... Je nějaká, kterou považujete za stěžejní?

Nevím, jestli je to stěžejní, ale určitě je to významné – my se snažíme na všech úrovních vyřešit problémy, co by mohly přijít zítra a už nám nezbývá čas ani síly na řešení toho, co bude za pět deset let. Dokud nezačneme vytvářet, a hlavně naplňovat střednědobé a dlouhodobé strategie, nepohneme se z místa.

Vrátím se k vrabcům a orlům...

... ano, jsme malý národ a nesmíme si myslet, že určujeme světovou politiku. Ani se o to asi nemáme snažit. Chovejme se zodpovědně a přiměřeně svému významu a v konečném důsledku tedy pragmaticky.

Jak by mohlo vypadat naše pragmatické chování?

To je složitá odpověď. Protože ani já se nechovám pragmaticky. Kdybych se tak choval, nebudu v současné době v Čechách a Německu investovat ani korunu.

Z hlediska střednědobého a dlouhodobého výhledu to totiž nedává žádný smysl. Jak může být úspěšný podnik, který ještě nedávno platil za energie osmkrát více než konkurence, dnes je to čtyřikrát více, a kde budeme v roce 2024, ještě nevím, ale jistě to bude více než současný čtyřnásobek. Očekávám nárůst minimálně o čtyřicet procent. Obávám se, že firmy, které mají významné vstupy čtyřikrát dražší než konkurence, nejsou schopny přežít. Nevidím žádný zázračný vzorec. Neexistuje. A jestli vláda říká, že se rozhodne a vybrané podniky bude sanovat, tak jsme zase u socialismu. Hůř, jsme u prvního z ismů. Spojení moci, politiky a některých vybraných podniků... Co to je? Nechám na každém, ať si doplní, co je spojení politické a oligarchické moci.

Takže trockismus... Nehezká vize. Dá se s ní něco dělat?

Se vším se dá něco dělat. Každý podnikatel, když řeší problém, hledá kořenovou příčinu. Politik ale zpravidla řeší následek. Začneme řešit podstatu. A co řeknu, to se nebude mnohým líbit, ale zlo se spustilo v okamžiku, kdy jsme začali tisknout peníze. Mě fascinuje, když dnes centrální bankéři říkají, jak by ekonomika měla vypadat a jak by se měla chovat, přičemž to byli oni, kdo ji přivedl na scestí, když spustili stávidla levných peněz. Jak říkal Baťa, nic není zadarmo. Naštěstí ekonomika už další tisknutí peněz neunese, česká určitě ne.

Možná to tak nevypadá, ale je to vlastně optimistický závěr...

Pokud přijmeme, že odpovědnost je na nás, že budoucnost pro naše děti za nás nikdo jiný neodpracuje, pak ano. Jen už není na co čekat. ■